

Absolventi škol a trh práce v Ústeckém kraji: několik námětů k diskusi

Výběr z výstupů projektů NVF

Mgr. Zdeňka Šimová,
Národní vzdělávací fond

Projekty

- **Projekt: Vyhodnocení stavu vysokého školství v Ústeckém kraji a jeho relevance (2015)**
- Zadavatel: Ústecký kraj

- **Projekt: Průmysl 4.0 ve vazbě na kvalifikovanou sílu v oboru IT/ICT v Ústeckém kraji (2016)**
- Zadavatel: Ústecký kraj

- **Projekt: SIMOVET**
- Mezinárodní projekt vedený španělským institutem Prospektiker; financováno z programu Erasmus +

- **Projekt VET-EDS**
- Mezinárodní projekt vedený Univerzitou Exeter (UK); financováno z programu Erasmus +

Faktory

- demografický pokles
- větší otevřenost vysokých škol
- systém financování škol upřednostňuje kvantitativní faktory nad kvalitativními
- pokles zájmu o studium technických oborů
- odliv uchazečů z Ústeckého kraje z UJEP směrem k pražským prestižním školám (UK, ČVUT) – týká se zejm. ambiciózních adeptů na technické obory
- zároveň náznaky potenciálu absolventů ústeckých škol v regionu zůstat, kdyby tu našli zajímavou nabídku

Vývoj počtu mladých

S demografickým úbytkem mladých se potýkají všechny regiony. V Ústeckém kraji však bude počet mladých ve věkové kohortě 19-26 v nejbližších letech klesat **pomaleji** než v celé ČR, v dlouhodobé perspektivě se trendy vyrovnají.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030	2050
Celá ČR	1 060 588	1 032 374	995 609	952 041	913 705	874 122	835 626	805 818	783 685	918 792	701 098
Vývoj (2013=100%)	100%	97%	94%	90%	86%	82%	79%	76%	74%	87%	66%
Ústecký kraj	91969	90545	89441	88036	86831	84407	81200	77560	63984	66196	61819
Vývoj (2013=100%)	100%	98%	97%	96%	94%	92%	88%	84%	70%	72%	67%

Vývoj počtu absolventů středních škol

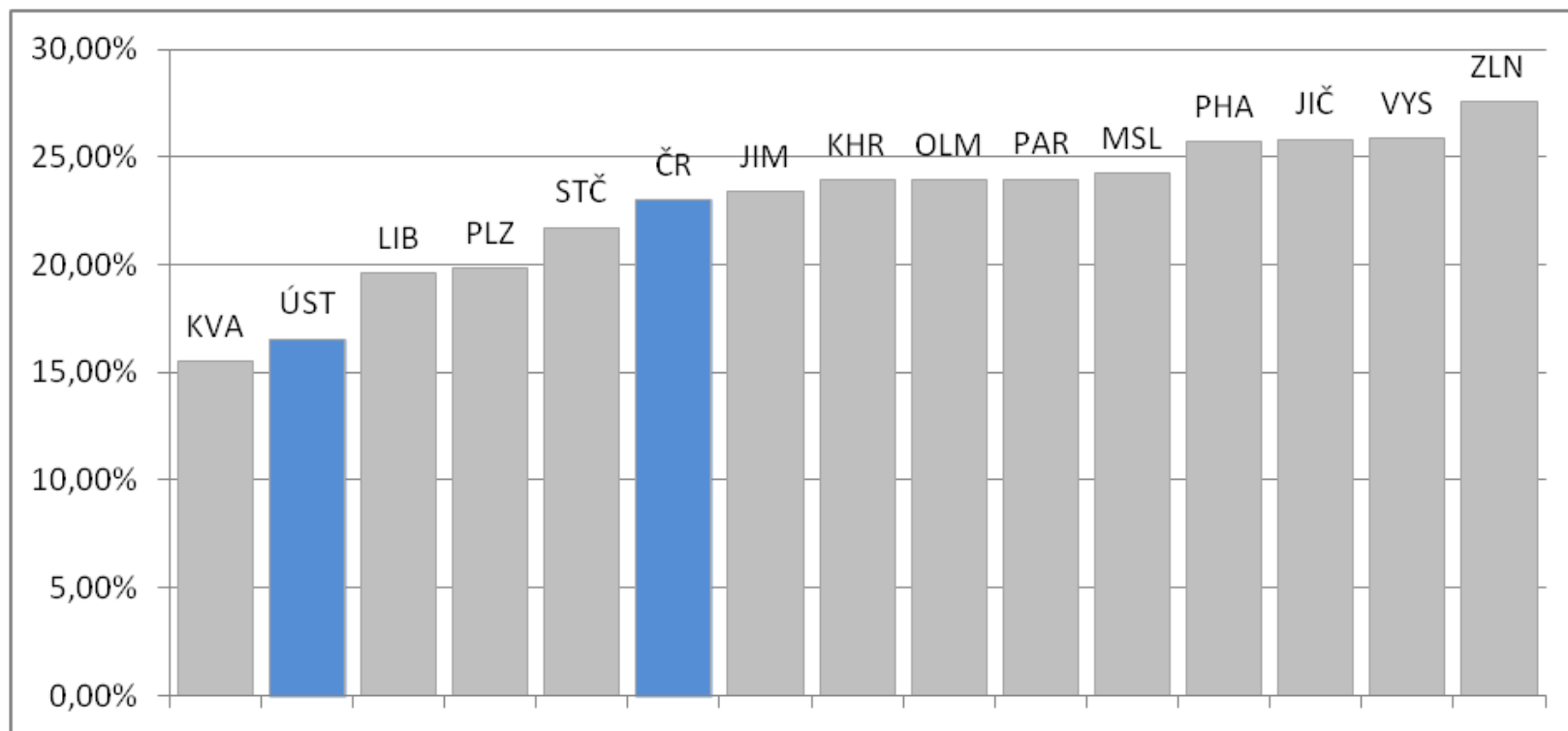
V posledních letech v Ústeckém kraji klesal nejen absolutní počet maturantů, ale i jejich podíl na věkové skupině 19letých. Tento pokles je v určité míře patrný ve všech krajích (souvisí i se zavedením státní maturitní zkoušky), ovšem v Ústeckém kraji je tento pokles nejstrmější.

	Počet maturantů			Vývoj (2010=100%)		
	2010	2013	2014	2010	2013	2014
Celá ČR	88 067	75 044	64 802	100%	85%	74%
Praha	12 383	10 257	9 152	100%	83%	74%
Středočeský kraj	7 649	6 538	5 834	100%	85%	76%
Jihočeský kraj	5 809	4 905	4 187	100%	84%	72%
Plzeňský kraj	4 400	3 675	3 250	100%	84%	74%
Karlovarský kraj	1 956	1 658	1 499	100%	85%	77%
Ústecký kraj	6 474	5 020	4 249	100%	78%	66%
Liberecký kraj	3 187	2 462	2 305	100%	77%	72%
Královéhradecký kraj	4 841	4 462	3 599	100%	92%	74%
Pardubický kraj	4 243	3 765	3 247	100%	89%	77%
Vysočina	4 731	4 044	3 469	100%	85%	73%
Jihomoravský kraj	10 044	8 761	7 393	100%	87%	74%
Olomoucký kraj	5 282	4 932	4 372	100%	93%	83%
Zlínský kraj	5 401	5 116	4 154	100%	95%	77%
Moravskoslezský kraj	11 667	9 449	8 092	100%	81%	69%
	Počet vyučených			Vývoj (2010=100%)		
	2010	2013	2014	2010	2013	2014
Celá ČR	27 701	24 945	2 4054	100%	90%	87%
Ústecký kraj	2 123	2 058	1 952	100%	97%	92%

Zdroj: MŠMT, Statistické ročenky školství.

Intenzita vysokoškolského studia

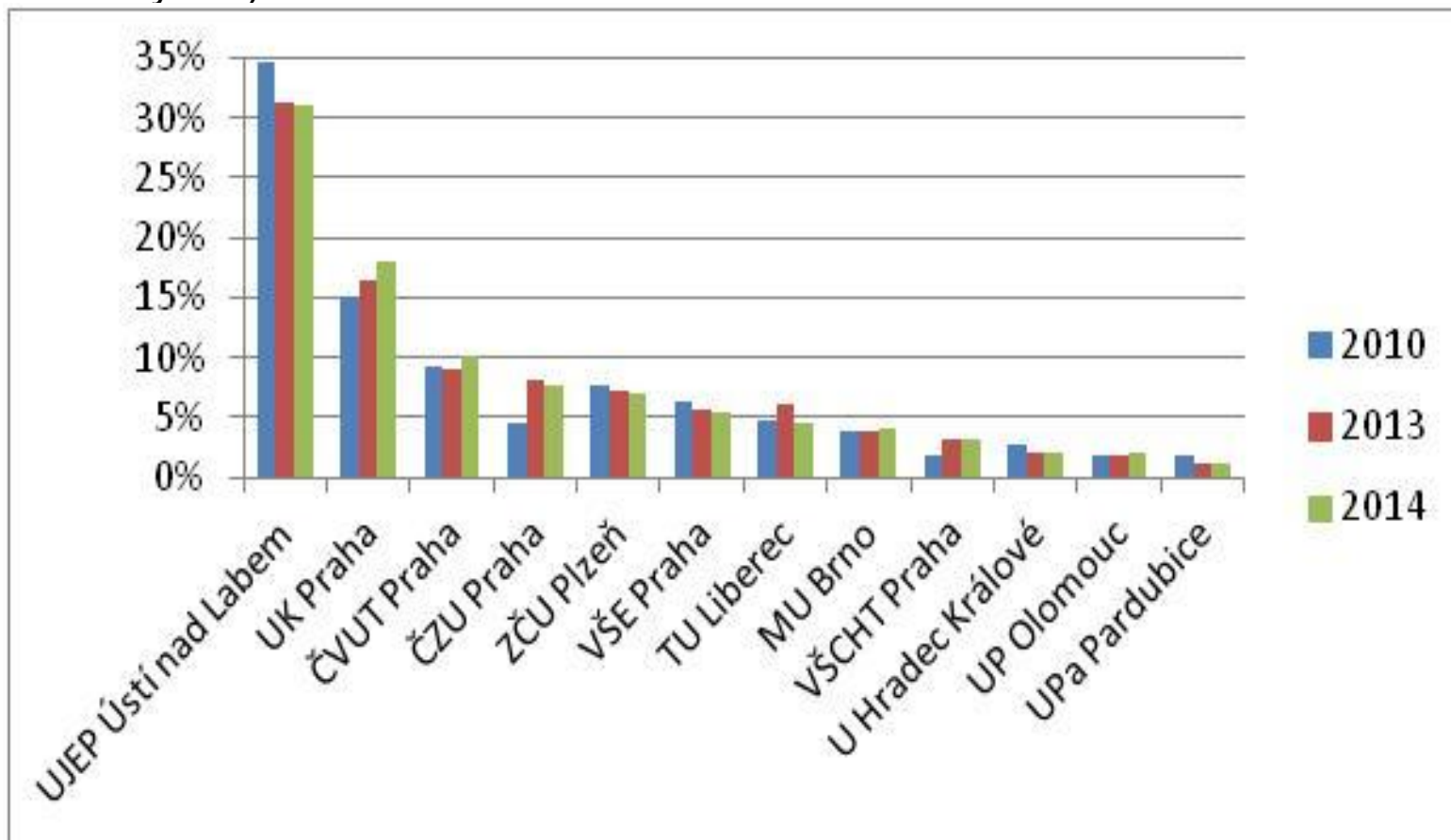
Podíl studentů VŠ s bydlištěm v jednotlivých krajích na věkové skupině 19-26 let v kraji v roce 2014 (v %)

Ve srovnání s ostatními kraji se mladá populace Ústeckého kraje v menší míře zapojuje do vysokoškolského vzdělávání. V roce 2014 pouze 17 % z populace ve věku typickém pro studium vysoké školy studovala vysokou školu.

Preference škol/oborů

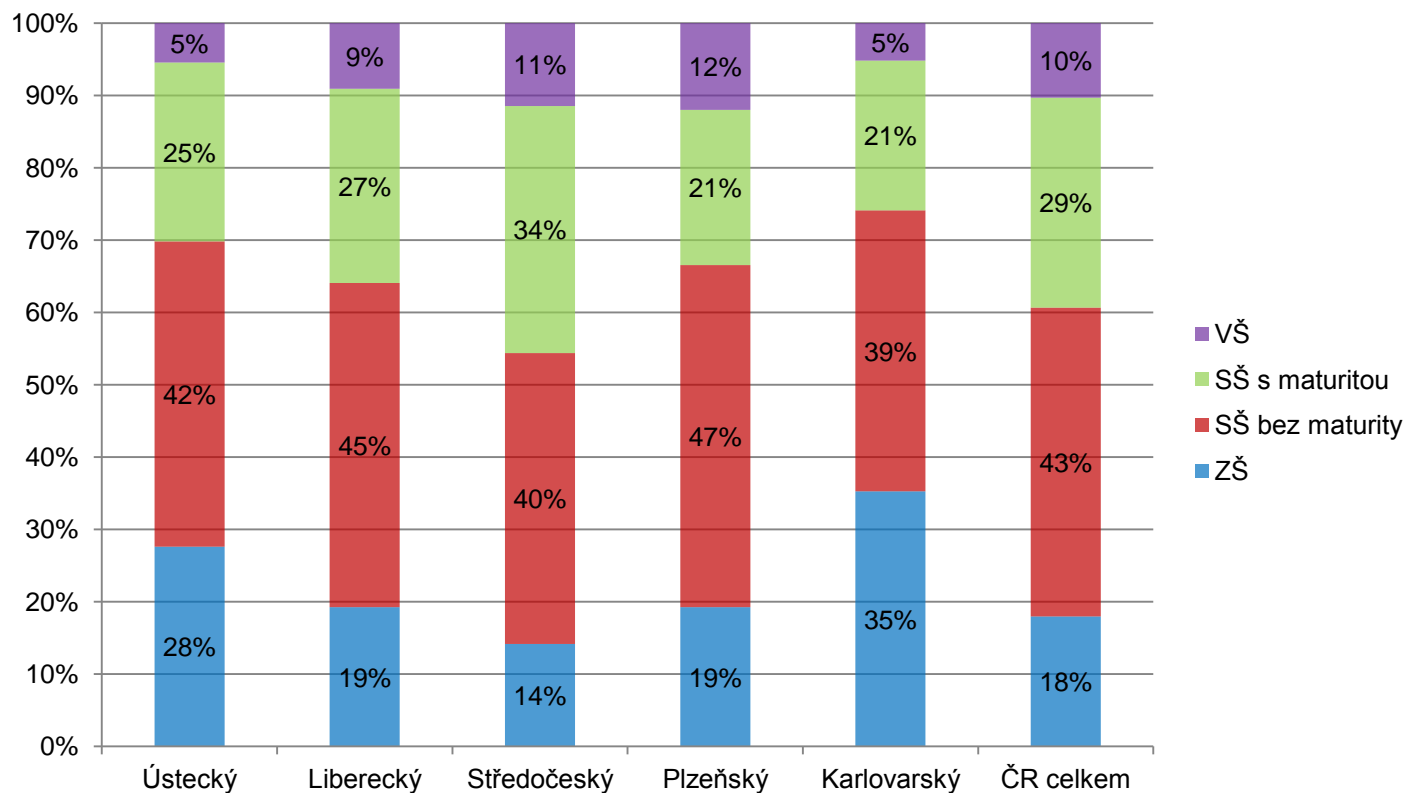
Veřejné vysoké školy preferované zájemci z ULK (podíl z přihlášených na všechny VŠ)

Zdroj: MSMT

Struktura nezaměstnaných

Struktura nezaměstnaných podle stupně vzdělání (2014)

Zdroj: VŠPS, vlastní výpočty

Poptávka trhu práce – volná pracovní místa

Srovnání nabídky VPM v ČR a Ústeckém kraji podle hlavní tříd profesní klasifikace ISCO

ISCO Hl.třída	Název	Rok 2014		Rok 2015	
		Ústecký kraj	Celá ČR	Ústecký kraj	Celá ČR
1	Zákonodárci a řídící pracovníci	7%	6%	4%	5%
2	Specialisté	21%	27%	17%	16%
3	Techničtí a odborní pracovníci	24%	24%	19%	18%
4	Úředníci	10%	9%	7%	7%
5	Pracovníci ve službách a prodeji	14%	11%	17%	18%
6	Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství	0%	0%	0%	1%
7	Řemeslníci a opraváři	14%	12%	17%	17%
8	Obsluha strojů a zařízení, montéři	7%	7%	13%	13%
9	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	4%	3%	6%	7%
0	Zaměstnanci v ozbrojených silách	0%	0%	0%	0%

Zdroj: Vlastní databáze o volných pracovních místech.

Poptávka trhu práce – volná pracovní místa

Top 15 nejpoptávanějších profesí v Ústeckém kraji 2015

Skupina ISCO	Název	Počet pracovních míst	Podíl na 1000 zaměstnaných v kraji
332	Odborní pracovníci v pojišťovnictví, obchodní zástupci, nákupčí a obchodní makléři	187	2
722	Kováři, nástrojaři a příbuzní pracovníci	152	1
214	Specialisté ve výrobě, stavebnictví a příbuzných oborech	150	3
522	Provozovatelé maloobchodních a velkoobchodních prodejen, prodavači a příbuzní pracovníci v prodejnách	141	1
833	Řidiči nákladních automobilů, autobusů a tramvají	137	1
512	Kuchaři (kromě šéfkuchařů), pomocní kuchaři	136	2
311	Technici ve fyzikálních a průmyslových oborech	133	1
821	Montážní dělníci výrobků a zařízení	104	1
422	Pracovníci informačních služeb	100	2
513	Číšníci, servírky a barmani	82	1
741	Montéři, mechanici a opraváři elektrických zařízení	81	1
711	Řemeslníci a kvalifikovaní pracovníci hlavní stavební výroby	78	1
834	Obsluha pojízdných zařízení	75	1
541	Pracovníci v oblasti ochrany a ostražky	73	1
241	Specialisté v oblasti financí	65	1

Zdroj: Vlastní databáze o volných pracovních místech.

Shrnutí klíčových problémů

- **strukturální rozdíly:** oborová struktura absolventů vysokých škol neodpovídá poptávce podniků po lidských zdrojích
- **kvalita („praktičnost“) studia:** absolventi nejsou dostatečně připraveni na praktické úkoly, které od nich čekají zaměstnavatelé
- zvyšující se **masovost vysokoškolského studia** (snižování vstupních nároků...)
- **chybí „platforma“** pro hledání společných cest a řešení
- **celospolečenské klima** preferencí humanitních oborů v kontrastu s alarmujícím nedostatkem technicky kvalifikovaných odborníků na straně podniků (příčiny? matematika? obtížnost studia? vnímání lepší perspektivy jinde?) – v poslední době **náznaky změny trendu**

Shrnutí klíčových problémů

- podniky si stěžují více na **postojové nedostatky absolventů** než odborné (nízká motivace, přehnaná očekávání, nízká pracovní disciplína, tendence zaměstnání měnit...)
- odborné požadavky firem jsou často velmi specifické a **firmy počítají s nutností je doškolovat**, proto motivační faktory představují větší problém
- přesto i základní odborné dovednosti absolventů zejm. SŠ bývají nedostatečné; **důležitější je schopnost přemýšlet v oboru**, prakticky a kreativně, která chybí, ne tolik konkrétní obsah dovedností
- u SŠ absolventů často **chybí manuální dovednosti** – z domácností i škol se vytratila manuální práce

Projekt SIMOVET – Dotazník pro absolventy

V rámci projektu SIMOVET (Erasmus +) byl vyvinut online dotazník pro absolventy SŠ (původní metodika NVF existovala ve formě pro absolventy VŠ, ve které byla několikrát využita pro rozsáhlejší šetření)

Charakteristika nástroje:

- online podoba (využití systému LimeSurvey)
- dotazník o několika modulech, kombinace uzavřených a otevřených otázek
- nutnost disponovat databází e-mailových kontaktů na absolventy
- možno rozeslat zcela anonymně nebo spojit odpovědi s kontakty, aby bylo možno rozesílat cílené připomínky těm, kdo neodpověděli (odpovědi jsou však zpracovávány VŽDY anonymně)
- možnost hodnotit podle oborů/škol, které respondenti absolvovali; hloubková analýza situace absolventů jednotlivých oborů na trhu práce – vytvoření „profilu oborů“ z hlediska uplatnitelnosti, zpětná vazba pro školy, možná doporučení pro vylepšení studijních plánů

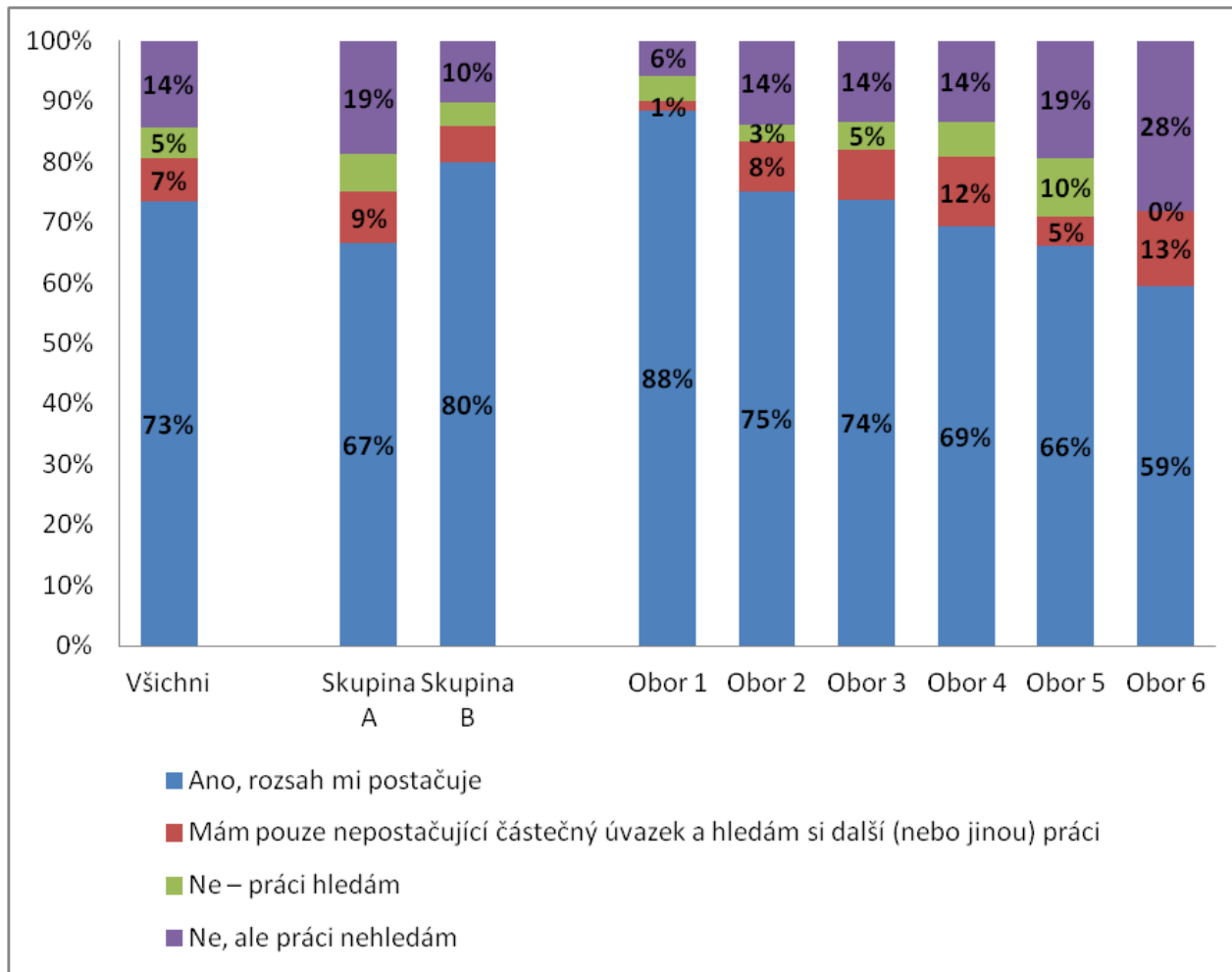
Projekt SIMOVET – Dotazník pro absolventy

Obsah dotazníku:

- současná situace na trhu práce (zaměstnání/nezaměstnanost/další studium...)
- současná profese a zkušenosti se zaměstnáním – v oboru/mimo obor (+důvody), míra využití školních znalostí, lokalita práce (+důvody), spokojenost s prací/tendence měnit (+důvody)
- preference do budoucna ohledně lokality (+důvody), motivace zůstat v kraji
- zkušenosti s hledáním práce – důvody obtížného uplatnění, co požadují zaměstnavatelé v oboru, faktory lepšího uplatnění
- hodnocení kvality přípravy ve škole z hlediska zkušenosti na trhu práce – které konkrétní školní dovednosti nejvíce využili, které jim naopak chyběly.
- otevřený „vzkaz pro školu“

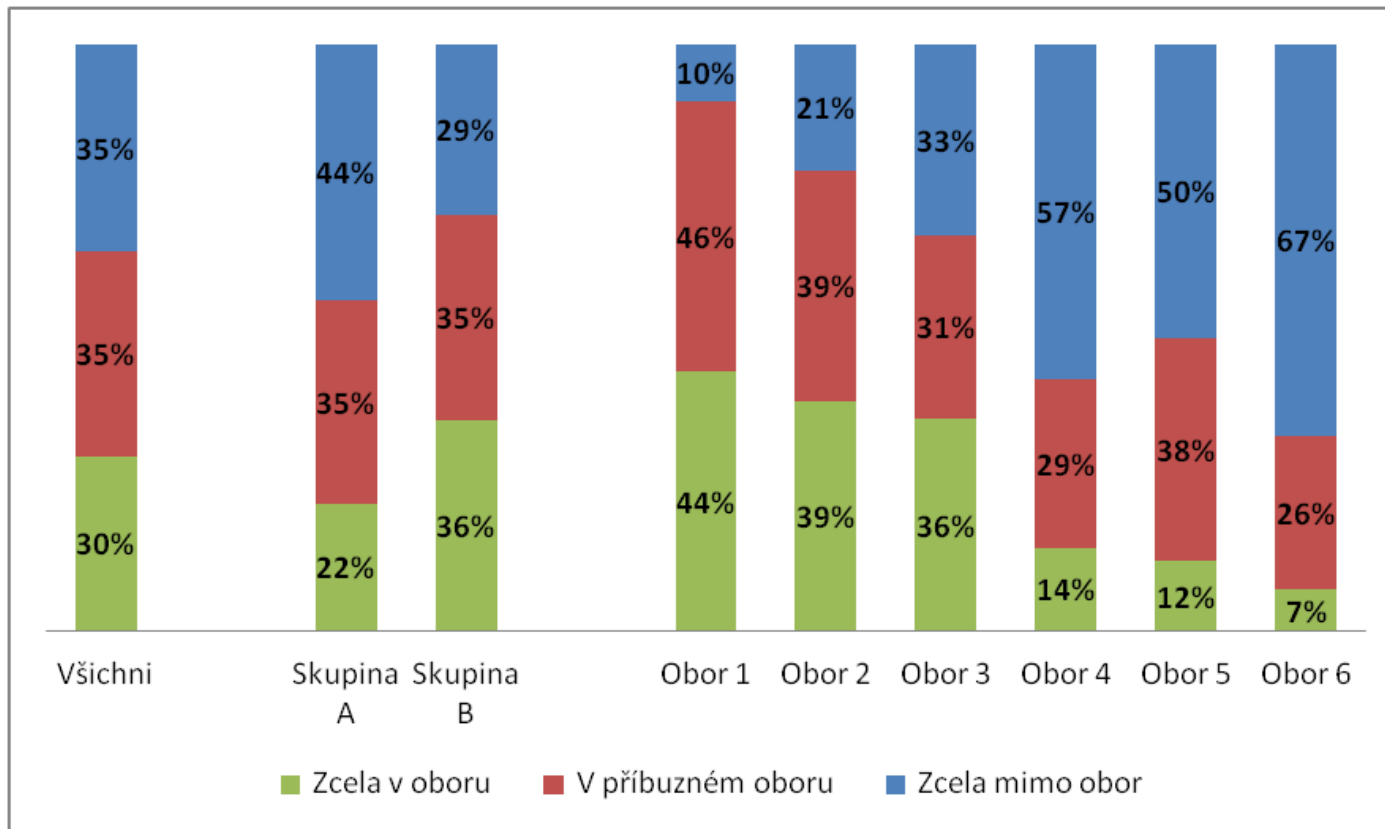
Dotazník pro absolventy – příklady výstupů

Současná situace absolventů na trhu práce: Pracují na plný úvazek?

Dotazník pro absolventy – příklady výstupů

Práce v oboru / mimo obor

Dotazník pro absolventy

- verze dotazníku adaptovaná pro SŠ byla pilotována na malém vzorku respondentů
- metodika bude předána Ústeckému kraji
- možno dát k dispozici i středním školám pro samostatné využití a vyhodnocení (nutnost opatření licence LimeSurvey – zdarma – pak je možná migrace dotazníku)

VET-EDS

Projekt je zaměřen na sběr dobrých praxí a případových studií v oblasti sladování odborného vzdělávání s trhem práce na národní, regionální a lokální úrovni.

Výstupy:

- Sada nástrojů (tzv. Toolkit) pro vyhledávání příkladů dobré praxe a jejich implementaci v jiných zemích
- Národní kompendium dobrých praxí
- Regionální a lokální kompendium dobrých praxí

Výsledkem projektu je **67 studií/ příkladů dobré praxe** na národní a regionální úrovni, které úspěšně fungují v 10 evropských zemích.

VET-EDS

V členění podle hlavních benefitů těchto opatření (i když mnohé zasahují do více témat) je možné získat informace o dobré praxi v oblasti:

1 Sladování vzdělávání s potřebami zaměstnavatelů

2 Předvídání

3 Sektorově specifického vzdělávání

4 Integrace sociálně vyloučených (vč. imigrantů) na trhu práce

5 Analýzy a monitoringu

Více informací na stránkách projektu:

http://www.regionallabourmarketmonitoring.net/veteds_outputs.htm

Local and Regional Compendium of Good Practice

http://www.regionallabourmarketmonitoring.net/rlmm-pdf/Compendium_OUTPUT_2_plus_ANNEXES_final.PDF

National Compendium of Good Practice a další výstupy projektu budou zveřejněny tamtéž.

Děkuji za pozornost.

Mgr. Zdeňka Šimová

Národní observatoř zaměstnanosti a vzdělávání, Národní vzdělávací fond

tel: +420 224 500 543

e-mail: simova@nvf.cz

www.nvf.cz/narodni-observator

www.budoucnostprofesi.cz

